

ТОПОНИМИЯ И ГЕОГРАФИЯ

Б. Симеонов

Обект на топонимията са всички видове географски названия — названия на континенти, области, държави, страни, места, селища, планини, реки, езера, морета и т. н.

Според характера на своя предмет топонимията заема междинно положение между лингвистиката и географията.¹ Самите географски названия като езикови единици са безспорно предмет на изследване на лингвистиката, тъй като те са част от лексикалния състав на съответния език² и със своята фонемна, морфемна, граматична, семантична и подобни на тях страни не могат да бъдат обект на друга наука.³ Никоя друга наука не се занимава с тия въпроси и никоя друга наука не би могла да даде обяснения в това отношение на географските названия, на техния произход и значение, да поясни принципите, въз основа на които става назоваването на съответните географски обекти.

Самите обекти, наименувани със съответни имена, са предмет на географията. Названията на обектите са езикът на географската наука.⁴ Според установените от ономастиката принципи самите названия са в своето болшинство земелисни или водописни имена, т. е. по същество са елементарни географски термини. Освен това за географията не е безразлично съдържанието на нейната терминология. Не е безразлично какво означават имената на обектите, тъй като тяхното правилно обяснение облекчава познанието.⁵ Ето защо географските названия със своята значимост са важни за географската наука и влизат в нейния обект на изследване. Но пълен и точен отговор за произхода и значението на названието би могла да даде само лингвистиката и поради това географията и лингвистиката взаимно се допълват и взаимно се подпомагат. Лингвистиката, когато търси да установи произхода, значението или съдържанието на даден географски термин или название, не би могла да се радва на успех, ако не вземе под внимание обективните данни за съответните обекти, които ѝ предоставя географията, ако не отчете състоянието и постиженията на географската наука по тия въпроси. От своя страна географията не би могла да постигне успех, ако не търси помощ от лингвистиката при определяне значението и съдържанието на географските имена, на географската терминология, с която тя си служи. А делът от лингвистиката, който се занимава специално с тия въпроси, е именно ономастиката, или топонимията.

Следователно топонимията възниква като резултат от взаимовръзката между лингвистиката и географията за изследване на тази гранична⁶ област между тях. Топонимията по своите методи на изследване, по своите цели и задачи — да дава пояснения и тълкувания за произхода, значението и смяната на географските названия, е преди всичко лингвистична наука, а по своя предмет и обект на изследване е географска.

От местните названия науката придобива не само представа за народната география и терминология, не само за това, как са се наричали известни обекти в миналото, но и

¹ В. Ташицкий, Место ономастики среди других гуманитарных наук, Вопросы языкознания, кн. 2, 1961, стр. 3—11.

² Ив. Дуриданов, Програма за топонимично проучване на околия София, 1956, стр. 3.

³ Б. Симеонов, Топонимията и историята на българския език, Известия на българския език, кн. VIII, 1962, стр. 164.

⁴ В. А. Жучкевич, Топонимика, Москва, 1965, стр. 27.

⁵ Пак там, стр. 28.

⁶ А. И. Попов, Географические названия, Ленинград, 1965, стр. 8 и 9.

за физикогеографския облик в миналото на дадена област. Твърде често се срещат названия, като „Езерото“, „Лозенец“, „Дъбрава“, „Гората“, „Градът“, „Латинската сгурия“ и др. подобни, без да са налице в дадена област „езера“, „лозя“, „дъбови гори“, „гори“, „град“ или някаква „мина“. Всички ясно и недвусмислено сочат, че в миналото тук е имало езеро, което е изчезнало, гора, която е изсечена, лозя, които тук вече не съществуват, и др.

Топонимичният материал, общо взето, е консервативен. Най-често имената се предават не само от поколение на поколение, но и от един народ на друг. Имената на големите обекти обикновено се пазят с векове и хилядолетия¹ и по техния анализ можем не само да научим за физическата и стопанската география в миналото, не само за езика и културата на изчезнали народи, но и за подземни и надземни богатства. В това отношение често пъти топонимичните материали са единственият източник на сведения за науката.²

* * *

За илюстрация на значението на топонимията за географията тук ще бъдат разгледани само следните географски названия: България — като страна на българите, Рила и Мусала.

България. С това название се именува нашата страна и означава, както е отбелязано в географските справочници, „страна на българите“. На другите езици названието е предадено в по-стария му облик — *Bulgaria*, *Bulgarie*, *Bulgarien* и т. н., унаследен от византийско-латински писмени източници и традицията. Нашето название България, руското Болгария и сръбското Бугария са по-късно развити форми от една стара изходна *Bulgaria*³ чрез адаптиране на звука *и с ѝ* на славянобългарска почва, който на руски правилно от своя страна преминава в *о*, а в сръбски звукосъчетанието *ъл* — в *у*. Че името България означава „страна на българите“, това днес е повече от ясно. Поважно е обаче да се знае какво означава етнонимът „българи“.

Без да се впускаме в подробен анализ на многобройните теории за тълкуване на името „българи“, тъй като това правим на друго място, тук ще съобщим само следното.

Няма друго географско народноимено название, за което да съществуват толкова много теории, хипотези и предположения. При това почти всички теории са били свързани с определени политически концепции на учените, които често преднамерено са полагали усилия да „докажат“, че названието „българи“ е „германско“, „финско“, „угарско“, „тюркско“, „славянско“, „кавказко“, „варварско“ и т. н.

Известната преднамереност в теориите на нашите възрожденци, като Паисий, Раковски, Славейков и др., и на руските просветни дейци от миналия век, като Ю. Венелин, Карамзин, Флоринский и др., е напълно оправдана, тъй като те дълбоко и искрено са вярвали, че българите по род и име са славяни. И това за тях е бил един от най-важните аргументи, за да се предизвика намесата на нашия по-голям брат за освобождението ни от турско иго. На тази благородна, макар и неточна теза са платили данък много наши и други славянски учени, като проф. Ив. Шишманов и др.⁴

Името „българи“ е от тюркски произход и в това отношение днес съмнение не съществува. Но когато виенският учен В. Томашек за пръв път в края на миналия век изказа тази теза, че названието „българи—*bulgari*“ е свързано с тюркската дума „*bulghamak*“ в значение на „смесвам, разбърквам“, т. е. „смесен, примесен, разбъркан народ“, той и не предполагаше, че тя ще приеме рязко определен политически оттенък за привържениците на германско-хунския произход на нашия народ и име. Тази теза съответствуваше на прогерманските настроения и германофилските тенденции на нашата буржоазия в

¹ Н. Крафт, *Sprache und Vorzeit*, Heidelberg, 1954.

² Вл. Георгиев, За произхода на древното население от североизточната част на Балканския полуостров, Сб. Гаврил Кацаров, 1955, стр. 305; също Българска етимология и ономастика, София, 1960, стр. 21.

³ Сравни още по този въпрос Ив. Гълъбов, Произход на формите „българин, България, *Bulgaria*“, сп. Бъл. език, XVI, 1966, 5, стр. 513—515.

⁴ Ив. Шишманов, Критичен преглед на въпроса за произхода и езика на прабългарите, Сб. НУ, т. XVI—XVII, 1900, стр. 505—753.

миналото. Тя „доказваше“, че маята, закваската на нашия народ е била образувана от източногермански, т. е. от готски и хунски племена и от тяхното смесване се получил нов „смесен“ народ (като „германци“ — хуни на Балканите). Нейни активни привърженици бяха много учени, между които Г. Немец¹ от Унгария, М. Фасмер от Германия, Ст. Младенов у нас и др. В различни аспекти, макар и лишена от политическата си преднамереност, тази теория се счита все още за меродавна и в наши дни.²

Акад. Д. Дечев в това отношение отиде още по-нататък. Той извеждаше дори самото име „българи“ от немското *balcken* в значение на „борци“³. Неотдавна тя ни беше поднесена още един път в „подробен, шлифован“ вариант от Ив. Гълъбов.⁴

Нашето тълкуване на името българин, което в сравнение със съществуващите досега е ново и оригинално, се основава на три важни и различни по същество фактора — исторически, ономастични и лингвистични.

1. Исторически основания. Привържениците на прогерманската теза, за да синхронизират фактите за германско-хунския смес на прабългарите, обявяват сведенията, които ни предоставя историята преди V в., за недействителни, тъй като данните за името „българи“ от преди V в. влизат в противоречие с тяхната теория. Следователно, ако има сведения от по-ранно време по този въпрос, преди да влязат в досег помежду си готските и хунските племена, то те тогава ще обезсилят напълно прогерманската теория. И такива сведения за по-ранното споменаване на „българите“ от преди V в. историята наистина ни предоставя. Намираме ги в анонимния хронограф, писан на латински език от 334 и 354 г., където за пръв път е документирано името под формата *Vulgares*.⁵ От самата форма на името в латинския документ личи, че то е заимствувано от още по-стари византийски източници, тъй като по това време четенето и писането на *b/v* може да стане чрез византийско посредничество. Води се спор за различията между първия и втория препис от 334 и 354 г., тъй като в първия абзацът за „българите“ липсва, който според привържениците на прогерманската теза бил фактически много по-късна интерполация. Появата на абзаца във втория вариант от 354 г. означава само едно, че византийският източник преди това не е бил по-рано известен на анонимния хронограф, и нищо повече. Ако съответният абзац беше от по-късно време, латинската форма на името щеше да бъде вече по-скоро *Bulgares*, а не *Vulgares*.

Тъкмо поради това не може да се приеме тезисът за късната интерполация на текста, тъй като той се прави по-скоро не от научни, а от преднамерени съображения.

2. Прогерманско-хунската теза тълкува и извежда името единствено само от тюркския глагол *bulghamak*, защото само той съответствува на синхронизираните от нея факти. Тя не се интересува и пренебрегва две много важни съображения: а) съществуват ли други думи с подобен или по-близък фонологичен облик и значение за народностното име „българи“ в тюркските езици! и б) съществува ли подобен семиозисен принцип в ономастиката, според който да се именува народите „смесени“! Напротив, тя разглежда фактите откъснато, сами за себе си, по начин, характерен за езиковата наука от миналия век, и освен това като отговарящи на предварително поставената от нея цел.

От ономастиката и от историята досега са ни известни следните семиозисни принципи:

Именуване на народите по тотем, именуване по географски съображения, именуване по външни физически качества на хората, именуване по вътрешни качества и именуване по съществуващо лично име.

В предисторическо и ранно историческо време най-широко е бил застъпен тотемният принцип за назоваване на народите. Родът, племето, народът си е присвоявал името на почитаното от него животно като свещено, като тотем на племето. Даките в същност са „вълци“, мизите — „мишки“ и др. Но особено често срещаме този принцип именно

¹ G. Nemet, *Le provenance de mot Bulgare*, Symb. Kozwadowski, 2, 219.

² М. Фасмер, *Этимологический словарь русского языка*, М., 1964, стр. 187; Ст. Младенов, *Името българин*, сп. Бъл. мисъл, II, 1927, 3, стр. 161—162; Български етимологичен речник, София, 1963, св. II, стр. 99.

³ Д. Дечев, *Източногерманският произход на българското народноимено* Год. на Соф. у-гет. Ист.-филолог. фак., т. XXII, 11, 1926, стр. 5—7, 23—25.

⁴ Ив. Гълъбов, *пос. съч.*, стр. 514.

⁵ Латински извори за историята на България, София, 1954, т. II, стр. 70.

сред тюркските племена и народи. Така например башкирите са „вълци“, джагатийците — „жребци“, карагасите — „орли“, карлуките — „ястреби“, гагаузите — „птици“, койбалите — „овци“, огузите — „волове“, текинците — „козли“ и т. н.

Известни са, разбира се, и останалите принципи, но те в случая по-малко ни интересуват. Тук бихме могли само да споменем, че те също са застъпени сред тюркските названия. Така например каракалпаките са „черношапковци“, карачаите — „мургави“, къзълците — „червени“, коктурките — „сини, гълъбови“, сарь-уйгурите — „жълтите“, кипчаките — „голи“, татарите — „бързоходи“, печенегите — „силни, могъщи“, чаусорите — „прославените“, сабирите — „спокойните“, суварите — „конниците“, уйгурите — „щастливите, домашарите“ и т. н. Разбира се, на някои етноними е много трудно днес да се намери точният произход на значението, понеже те са дадени в една доста стара и безписмена епоха.

Нито от тюркските, нито от другите етноними досега е известен на науката случай, при който един народ, племе, род и т. н. да носи название „смесен, разбъркан“ и особено пък за случая при явно смесване на народи с еднакви расови признаци. Нещо повече, дори междурасовите смесвания и кръстосвания досега не са дали за резултат народостни названия „смесени“. Подобни случаи и още по-малко подобен принцип засега все още не е открит в науката. Тълкуването на нашето име „българи“ като „смесени“ засега остава безпрецедентно и тъкмо заради това то не може да се поддържа.

3. В много съвременни и изчезнали тюркски езици съществуват думи, които са по-близки и по значение, и по форма до нашето народностно название и които не са глаголна форма, както това е при тезата на Томашек, Немет, Младенов, Дечев, Фасмер и др., поради което и този факт е против нея. Тези думи имат различно значение, но нито едно от тях не се свързва с тюркския глагол bulgarhanak.

Една от тях обаче е най-близка по значение и форма до народностното ни название и, което е най-важно, съответствува на ономастичните семантични принципи за именуване на племена и народи, макар че тя като стара дума съществува в различни фонемни варианти и смислови нюанси. Става дума за нарицателното б у л г а р.

В тюркските езици, които най-рано са загубили етническия и географския контакт с прабългарите, думата б у л г а р означава „красив див звяр от рода на белките, пъргаво животно с изящни движения и много скъпа и ценна кожа“, която от незапомнени времена била употребявана за облекло, обувки, инструменти и др. С това значение я намираме най-напред в монголски, уйгурски, узбекски, казахски и др. езици¹ в различни алomorфни и алофонни варианти, като б у л г о р, б у л г а н, б у л г и н, б у л г а к и др.² В киргизки думата б у л г а к означава още „човек, който ходи гордо и изящно като булгака, булгара“. Интересно е да се отбележи, че тези варианти са отразени и в руската ономастика, където намираме имена като Булганин, Булгаков и др. В твърде много тюркски езици б у л г а р означава и животното, и кожата от животното и с тях именно значения и форми, както сочи Рамстед, тя има общотюркско разпространение.³ Дори в тибетски тя се среща с последното си значение — „кожа от дивото животно б у л г а р“⁴, а в други езици има значение още на „обработена кожа, юфт, кожа за обувки, кожа за дрехи, китари“, значение на „дрехи, обувки, китари“ и др. А в езици историко-географски най-близко до прабългарите думата б у л г а р има трите вида значения — б у л г а р „животно“, б у л г а р и н и кожата от това животно, която обикновено често наричали „българска кожа“ (Bulgarische Leder).⁵

При наличието на тези безспорни данни и при наличието на широко разпространения семантичен тотемни принцип да се назовават народите според почитаните от тях животни е напълно излишно да се търси значението на думата б у л г а р в нелогични,

¹ В. В. Радлов, Опыт словаря тюркских наречий, т. VI, ч. 2, С.-Петербург, 1911, стр. 1848/50. А. М. Шербак, Названия домашних и диких животных в тюркских языках, Историческое развитие лексик тюркских языков, М., 1961, стр. 143/44.

² Узбекско-русский словарь, М., 1959, стр. 90.

³ G. S. Ramstedt, Kalmikische Wörterbuch, Helsinki, 1935, стр. 60.

⁴ Пак там.

⁵ Пак там.

немотивирани, случайно звуково съвпадащи думи, които по значение са далеч неподходящи като название за народ и са безпрецедентни по документация и неотговарящи на известните ономастични принципи.

Ето защо името „българи — bulgari“ според нас първоначално е било название на животното, за което можем да съдим по историко-географските отдалечени от прабългарите езици, като монголски, уйгурски и пр., които пазят безспорно и най-старото й значение. „Булгарът“ е бил тотемът на българите, които са възприели неговото име, така както намираме подобни случаи при огузите — „воллове“, текинците — „козли“, джагатайте — „жребци“, карагасите — „орли“, башкирите — „вълци“ и др. под. „Булгарът е било много красиво, със скъпа кожа, словки и пъргави движения животно“.¹ Кожата му прабългарите са употребявали за облекло и обувки, поради което в някои тюркски езици се нарича „българска кожа“ (Bulgarische Leder).² По-нататък вече другите народи ги назовават още „българи — bulgari“ и за това, че обработвали и носели кожата на „българи“-те, а българите наричали сами себе си „българи“, защото били още и „горди и красиви, ловки и бързи като булгарите“. Всички тия значения са запазени и документирани, но най-добре се пазят в татарски език.

Ние смятаме, че данните, които ни предоставят историята, лингвистиката и ономастиката, ни дават не само достатъчно, но и много повече основания да твърдим, че нашите прадеди, които са се ввели в славяните, са носели названието „българи — bulgari“ не защото то означава „германо-хунски примес“ или „човек от такъв смесен род“³, а защото „българите“ са били считани и са се считали за горди и красиви, бързи и ловки като булгара. И това безспорно сполучливо название не случайно се е запазило и до днес. Ако на времето априори се поддържаше германо-хунската хипотеза главно от школите на немските езиковеди и историци, която съответствуваше на прогерманските буржоазно-националистически настроения у нас, то неоправдано е тя да бъде считана за меродавна и да се поддържа днес и по научни, и по научно-политически съображения.

* * *

Рила. За обяснението на названието на нашата най-висока планина са правени различни и противоречиви опити за тълкуване от страна на много учени историци, археолози и езиковеди. В хронологично отношение археологът В. Добруски пръв се опита да свърже съвременното название на планината със старо тракийско селищно название Rollighera.⁴ Тази идея по-късно се подхваща от Д. Дечев⁵ и Ст. Младенов⁶, според които Rollighera при съпоставянето му с Rollistene, Rolligheras, все двусъставни имена, образувани от Rolli и дало по-нататък *Rolli > *Roulos > *Roula > Р и л а > Р и л а в значение на „река, тека, течение“.

Обяснението им е малко вероятно, тъй като то работи с много несигурни предположения — декомпозиция на сложното название, самостоятелно функциониране на първата част, несигурен преход на O > U, само вероятна форма за женски род *Roula, изпадане на начално S, докато то във всички подобни случаи за тракийски се пази (срв. Струма от Strymon).

В последно време бяха направени нови три почти едновременни опита да се даде славянско тълкуване на названието Р и л а. Според Вл. Георгиев⁷, Ив. Дуриданов⁸ и Й.

¹ В. В. Радлов, пос. съч., стр. 1848.

² G. S. Ramstedt, пос. съч., стр. 60.

³ Ив. Гълъбов, пос. съч., стр. 514.

⁴ В. Добруски, Материали по археологията на България, СбНУ, XI, 1894, стр. 88.

⁵ Д. Дечев, Принос към античната география на България, Изв. на Историческото дружество, т. IV, стр. 23—32.

⁶ Ст. Младенов, Имената на още десет български реки, Сп. на БАН, т. XVI, 1918, стр. 94—96.

⁷ Вл. Георгиев, Българска етимология и ономастика, София, 1960, стр. 58—59.

⁸ Ив. Дуриданов, Южнославянски речни названия, Сб. Славянска филология

Займов¹ по-късно Рила е било първоначално название на реката Рила и след това името е било прехвърлено и на планината. Като название на река тя се свързва според тях с имена на реки от Южна Русия и Украйна Рыла и произлиза от производна форма на глагола „рия“, т. е. „река, която рови, рие“, а според Займов по-скоро от производното на „рия“ — „рило“ — „кука, копачка“. Подобно обяснение, подкрепено с паралели от другите славянски страни, е вероятно. Но обаче срещата редица трудности, тъй като преди всичко мъчно може да ни убеди в прехвърлянето на названието на „риещата река“ върху най-високата планина у нас. Това прехвърляне предполага още десемантизация на названието Рила, за да може вече само като географско означение да поеме и други функции. За съжаление обаче нарицателните й форми рило и рила особено в западнобългарските диалекти са доста живи и фреквентни.

Но най-важните съображения, поради които следва да се търси друго значение на названието Рила, са от географско и ономастично естество.

В пределите на нашия езиков ареал според ономастичния архив при катедрата по езикознание Рила освен като название на най-високата планина се среща още 5 пъти и във всички случаи и винаги като планинско название, а не речно име. Рила е стръмня и много висока местност в Стара планина западно от връх Ком и южно от с. Дива Слатина, Михайловградско. Рила също така е местност с много стръмни склонове пак в Стара планина, недалеч от Ботевград. Рила в ец, от по-старо Рилава, е местност с почти отвесни скали край Смолян. Тук се добавят още Ворила, планина северозточно от Битоля, наричана още Селечка планина и отбелязана във военнотопографските източници с двойно лл (Ворилла), Верила, северно от Рила, Верила, северозточен склон на Витоша над Симеоново, и др.² Освен това могат да бъдат добавени няколко названия Рила отново само на планини от Югославия и Карпатите. Една планина в Южна Сърбия се нарича Рила, а също така и една в Северните Карпати Рила гора (Ryła góra) от по-старо Рилава.³

Тъй като според географския ареал местностите, означени с името Рила, не са речни, а планински обекти, то по наше мнение за южнославянските езици в Рила трябва да се търси друго, не речно значение. Особено това се отнася до старопланинската Рила и Рила в Южна Сърбия, които не само не са речни, но са и безводни обекти. Почти всички означени обекти с това име са придружени в нашия топонимичен архив с обяснението „местност с много стръмни склонове“. А хората около планината Рила, както това е документирано, интуитивно под името Рила разбират „висока и многоводна планина“. Ето защо според нас названието на нашата планина не е свързано с думи като „рия, изровено“ и т. н., нито пък със старобългарското рыло „кука, копачка“⁴, а с думи от народните говори, които имат по-друго значение.

В Западна България и Източна Сърбия се срещат названия, а също така и лични имена за жени Рила, Рилка, които в никакъв случай не се осъзнават и не се свързват от населението с думи като „рия, ровя, кука, копачка“ и тям подобни, а имат винаги значение на нещо, което се „извисява“, което „вие и кърши снага“, на нещо, което е „избуяло, извисило снага високо към небесата“. Пак в същите райони се срещат думи като рилина, рилини, които се родят с думи като ридни, рътлини, ритлини, производни от рид, рит, рът. Думата рилина се среща и в народните песни:

София, 1963, т. III, стр. 197; също Iw Dugidanow, Zur alten slavischen Toponymie Bulgariens, Zeitschrift für slavische Philologie, B. XXIX, Heft. I, 1960, стр. 91—96.

¹ Й. Займов, Български водни названия, сп. Бълг. език, г. XI, 1961, кн. 2, стр. 126.

² Ворила и Верила са образувани от префикс въ плюс Рила, при които въ в югозападните говори привилно дава о, а в централните е, сравни и Ведол (Въдол), Луковитеко. Дуриданов дава друго обяснение (пос. съч, стр. 95—98).

³ St. Hrabec, Nazwy geograficzne huculszczyzny, Kraków, 1950, стр. 124, 176.

⁴ Й. Займов, пос. съч., стр. 126.

Станте, станте до два брата

Стадо ви се уридало

По планини и по рилини

без овчаря, без кучета¹.

Но Рила се родее най-вече с думи като рътим, ратим, ритим, рилим в значение на „прораствам, буйно раста, издигам се, извисявам се“ и с техните производни „рътילו, ратילו, ритילו, рилило“. Безспорно е, че най-близка до Рила е думата „рилим“, която има и по-широка употреба в диалектите. „Къквѣ се рилиш моме теквѣя“, „Видж га Бора, къкѣв се е изрилил, палтен башѣчка“. Рилим, изрилим се, изрилил се има значение на „носи се на високо, на голямо, емчи се, пъчи се“ и подобни. Във връзка с казаното е съвсем ясно, че Рила произлиза от рилим, което от своя страна най-вероятно е свързано с ръдлим от РЫДЛМЪН, а РЫДЛМЪН съобразно фонемните изменения ще даде рълим, рилим, както плетъл, метъл, плел, мел и подобни. Производни като рилини, изрилил се и подобни не биха могли да бъдат обяснени чрез „рия“, тъй като рия не може да получи последователно двойно елово причастие (л), т. е. ри-л-ил. Разбира се, това не означава, че не биха могли да съществуват речни названия, производни от „рия“. Но названието на р. Рила в планината Рила е вторично и книжно. Населението от всички околни села край нея, както това е документирано при нас, я нарича само Рилска река, дори и Рилица, т. е. производно от Рила. С последното название се нарича и още една река в Рила. В Рила се срещат, както това добре е известно, още и Рилски езера, Рилска чешма, Рилска гора.

Следователно Рила е наистина старо славянско, но не тракийско название, добре е мотивирано от географския характер на планината и означава „високо извисена, издигната и стръмня планина“.

Мусала. В пряка връзка с названието на най-високата ни планина стои въпросът и за произхода на най-високия връх у нас Мусала. Досега названието на върха обикновено по интуиция неправилно и винаги се свързваше с турското лично име Муса-али или с арабско-турската дума мусала — musalla „място за молитва“, „голям камък“. В същност това е неправилно и до известна степен обяснение по народна етимология. Мусала, Мусалат, безспорно от арабски произход, в многобройните арабски диалекти преминала у нас чрез турски. Musallat означава „господстващ, доминиращ, най-висок“, какъвто е в действителност и връх Мусала.

¹ Н. Геров, Речник на българския език, т. V, стр. 96.